

Kognitive og Adfærdsmæssige Problemer ved Parkinsons Sygdom: Nyttige Informationer til Patienterne

HVILKE KOGNITIVE ÆNDRINGER KAN SES VED PARKINSONS SYGDOM?

Mange patienter med Parkinsons sygdom (PS) har en god hukommelse og tænker og fungerer normalt. Glemsomhed kan ses med alderen hos raske mennesker. Hos patienter med PS kan der, i takt med at sygdommen udvikler sig, ses mere udtalte problemer med opmærksomhed, koncentration og hukommelse.

Almindelige kognitive ændringer ved PS omfatter problemer med:

- Opmærksomhed og koncentration
- Planlægning af begivenheder, eksempelvis organisering af en travl dag
- Deltagelse i samtaler om komplicerede emner eller løsning af komplekse problemstillinger
- Hurtig tankevirksomhed
- Erindring af begivenheder eller detaljer. Med små hints kan erindringerne dog ofte fremkaldes

Når ændringerne er diskrete og ikke påvirker almindelige dagligdags aktiviteter, kaldes det let kognitiv svækkelse. Når forandringerne er udtalte nok til at påvirke de daglige aktiviteter, kaldes det demens.

HVORFOR OPSTÅR DER KOGNITIVE PROBLEMER?

Ændringerne i den mentale funktion opstår, når PS begynder at påvirke de områder af hjernen, som kontrollerer opmærksomhed, koncentration og hukommelse. I de fleste tilfælde sker det først sent i sygdomsforløbet, og patienterne er oftest over 65 år, når symptomerne begynder.

HALLUCINATIONER OG VRANGFORESTILLINGER

Mange af de patienter med PS, som har kognitiv svækkelse, oplever også hallucinationer eller vrangforestillinger.

Hallucinationer er, når man i vågen tilstand ser eller hører ting, som ikke er tilstede i virkeligheden. Ved PS er der oftest tale om synshallucinationer. Det kan eksempelvis være en oplevelse af at se mennesker eller dyr, som ikke er virkelige. I begyndelsen ved patienterne godt, at hallucinationerne ikke er virkelige. Senere i forløbet bliver det sværere for patienterne at skelne mellem hallucinationer og virkelighed. Patienter med PS kan også opleve, at virkelige ting kan ligne noget andet, som eksempelvis en plet på væggen, der for patienten med PS, ligner et insekt.

Vrangforestillinger er en fejlagtig overbevisning om noget, som ikke har bund i virkeligheden. Almindeligt forekommende vrangforestillinger ved PS er en opfattelse af, at der bor fremmede mennesker i hjemmet, at ens ægtefælle er utro eller, at nogen vil stjæle fra en. Vrangforestillinger optræder som regel først langt henne i sygdomsforløbet.

Lette hallucinationer, som patienten sagtens kan skelne fra virkeligheden, behøver ikke behandling. Det er dog vigtigt at få udelukket en infektion, især en blærebetændelse, samt at udelukke, at hallucinationerne ikke er bivirkninger til medicin.

Hallucinationer og vrangforestillinger kan ofte bedres ved at justere på parkinsonmedicinen. Hvis problemerne vedvarer på trods af medicinjustering, kan det blive nødvendigt at reducere lidt i dosis. Hvis det heller ikke hjælper, kan man forsøge at behandle med nogle præparater, som kan bedre den mentale funktion. Lægemidler, som Clozapin eller Quetiapin kan bedre hallucinationerne og vrangforestillingerne, men kan som bivirkning medføre træthed og sløvhed. Desuden kræver Clozapinbehandling regelmæssige blodprøvekontroller.

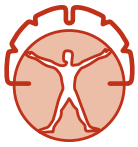
HVAD KAN MAN SELV GØRE VED DE KOGNITIVE PROBLEMER?

Den mentale funktion vedligeholdes bedst med motion, fornuftig kost, regelmæssigt søvn mønster og kontrol af blodtrykket.

Hvis der begynder at komme problemer med opmærksomhed, koncentration og hukommelse, som påvirker dagligdagen, skal man tale med sin læge om det. Lægen kan undersøge problemerne nærmere ved hjælp af nogle kognitive opgavetests. Desuden vil din medicin blive gennemgået, da både parkinsonmedicin og andre præparater kan forværre kognitiv svækkelse. Det kan være en hjælp med doseringsæsker, så medicinen bliver taget korrekt.

Hvis hukommelsesproblemerne bliver udtalte skal man:

- Tale med sin familie og sin læge om fremtiden, herunder lægge planer for hjemmehjælp og plejehjem.
- Lade en pårørende få fuldmagt, så den person kan tale på ens vegne, håndtere økonomiske anliggender, betale regninger og lignende. Uden en fuldmagt kan sådanne omstændigheder blive både komplicerede og bekostelige.
- Sikre, at et eventuelt testamente er opdateret. Det kan være svært at få ændret på et testamente, hvis den kognitive svækkelse er udtalt.

International Parkinson and
Movement Disorder Society

Kognitive og Adfærdsmæssige Problemer ved Parkinsons Sygdom: Nyttige Informationer til Patienterne

FINDES DER EN BEHANDLING?

Nogle typer af medicin kan ifølge videnskabelige studier hjælpe parkinsonpatienter med demens. Disse lægemidler kaldes Rivastigmin, Donepezil, Galantamin og Memantine.

Hos nogle vil virkningen være rigtig god. Andre mærker kun mindre eller ingen effekt. Hyppige bivirkninger er kvalme og diarré.